

www.health.gov.il

מינהל הרפואה
האגף לרפואה כללית
General Medicine Department

מכתב
לד"ר אביחי
לד"ר אביחי
לד"ר אביחי

זי בכסלו, התשע"ו
19 נובמבר 2015
אסמכתא : 87883615
(במענה נא ציינו מספרנו)

- לכבוד מנהלי בתי חולים כלליים.
  - מנהלי בתי חולים פסיכיאטריים.
  - מנהלי בתי חולים גריאטריים.
  - מנהלים רפואיים בקופות החולים.
  - מוקדים רפואיים.
- שלום רב,

הנדון : חובת הודעה על חשש לפגיעה בחסר ישע - ריענון הנחיות

בחודשים האחרונים, התגלו ליקויים בתהליך העברת דיווח על חשד להזנחת חסר ישע אשר היה מאושפז באחד המוסדות הרפואיים.

ברצוני להזכירכם שסעיף 368 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 מטיל אחריות על צוות המטפל באשר לחובת הדיווח על חשש לפגיעה בקטינים וחסרי ישע.

כמו גם, חוזר מנכ"ל משרד הבריאות 2012 "טיפול בחשד לאלימות כנגד חסרי ישע המטופלים במערכת הבריאות" מיום 1 לנובמבר 2012 מחדד ומסדיר את החובה שחלה על הצוותים הרפואיים בעניין זה.

יובהר, חובת הדיווח חלה גם על מקרים של חשש להזנחת חסר ישע.

מצ"ב חוזר מנכ"ל משרד הבריאות לעיונכם ומבקש לפעול ע"פ הנחיותיו והנחיות הסעיף שבחוק.

בכל מקרה שבו הצוות המטפל מתלבט באשר לצורך בדיווח, ניתן יהיה להתייעץ עם ועדת אלימות אשר קיימת בכל מוסד רפואי. בנוסף לכך, ניתן להתייעץ באמצעות השירות הסוציאלי של בית החולים עם נציגי המחלקה לאלימות במשפחה במשרד הבריאות.

בברכה,
פיראס חאיק- עו"ד
רכז בכיר אירועים מיוחדים

www.health.gov.il

מונהל הרפואה
תאגף להסנאה כללית
General Medicine Department

משרד
הבריאות
כחיים בריאים יותר

העתק:

- דייר ורד עזרא, ראש מנהל רפואה.
- דייר סיגלת ליברנט-טאוב, ראש אגף רפואה כללית.
- דייר הדר אלעד, ראש אגף קהילה.
- דייר אהרון כהן, ראש אגף גריאטריה.
- דייר טל ברגמן, ראש שירותי בריאות הנפש.
- גבי מלכה פרגר, מנהלת השירות הארצי לעבודה סוציאלית.

חוזר המנהל הכללי

משרד הבריאות

טי"ז חשון, תשע"ג
1 נובמבר, 2012
מס': 20/12

הנושא: טיפול בחשד לאלימות כנגד חסרי ישע המטופלים במערכת הבריאות

1. רקע כללי

- 1.1. סעיף 368 ד לחוק העונשין, התשל"ז 1977 מטיל על מטפלים ואחרים חובת דיווח על חשד לפגיעה בקטין או ב"חסר ישע" למשטרת ישראל או לעובדת סוציאלית על פי חוק (להלן: פקידת סעד). חובת הדיווח גוברת על כל הוראה לשמירה על סודיות רפואיות ואף על התנגדות האדם עצמו למסירת הדיווח.
חסר ישע הינו "מי שמחמת גילו, מחלתו או מוגבלותו הגופנית או הנפשית, ליקויו השכלי או מכל סיבה אחרת, אינו יכול לדאוג לצרכי מחייתו, לבריאותו או לשלומי".
- 1.2. פגיעה בחסר ישע נחשבת גם כאירוע חריג עליו יש לדווח למשרד הבריאות בהתאם לחוזר מנהל הרפואה מס' 11/2012.
- 1.3. חסרי ישע רבים מאושפזים במדינת ישראל במוסדות האשפוז והטיפול השונים, ציבורים ופרטים, על פי רוב במסגרות המיועדות לבעלי הפרעות נפשיות ומטופלים סיעודיים (כולל תשושי נפש).
- 1.4. התלונות על אלימות ופגיעות אחרות במטופלים במסגרות השונות, יכולות להגיע מהמטופלים עצמם, מבני משפחתם, מטפלים במקום, ארגונים ציבוריים או כל מקור אחר.
- 1.5. מסירת דיווח כאמור ללא קבלת הסכמת המטופל או ללא ידיעתו, מהווה פגיעה באוטונומיה ובפרטיות של המטופל, אך יחד עם זאת להימנעות מדיווח יכולות להיות תוצאות קשות לא פחות.
חוזר זה קובע קווים מנחים ברורים למימוש חובת הדיווח למשרד הבריאות ולטיפול בדיווח על אירוע חריג, אלימות או פגיעה בחסרי ישע.

2. חובת דיווח על חשד לפגיעה במאושפזים במחלקות פסיכיאטריות או גריאטריות

לאור עמימות ההגדרה החוקית של "חסר ישע" יש לראות בכל אדם המאושפז במחלקה פסיכיאטרית או גריאטרית בבחינת "חסר ישע", (למעט מקרים חריגים). האמור אינו מהווה רשימה סגורה של מטופלים שיש לראותם כחסרי ישע, בהתאם לנסיבות המקרה.

כאשר מתעורר חשד לפגיעה (אלימות, פגיעה מינית) במאושפז באחת ממחלקות אלה, יש לדווח על החשד לפגיעה למשטרה או לפקידת הסעד וכן להוציא הודעה על אירוע חריג למשרד הבריאות (בהתאם להוראות חוזר מנהל רפואה 11/2012 ולהוראות המפורטות להלן), אלא אם הוחלט, לאחר שקילה פרטנית של נסיבות העניין, מצבו של המטופל והגעה למסקנה שאין מדובר בחסר ישע.

כל חשד לפגיעה במאושפז, במחלקות אלה, יתועד ברשומה המטופל, כמו כן יתועדו ברשומה השיקולים לאי מסירת הדיווח והוצאת הודעה על אירוע חריג. החשד לפגיעה וההחלטה שלא לדווח כאמור תדווח למנהל הרפואי של המוסד.

3. דיווח למשרד הבריאות על חשד לאלימות כנגד חסרי ישע במוסדות בריאות

3.1. באחריות המנהל הרפואי של המוסד להעביר הודעה על אירוע חריג על כל חשד לאלימות כנגד חסר ישע המאושפז או מטופל במוסד רפואי כלשהו שדווח למשטרה או לפקידת הסעד, הדיווח יועבר לגורמים הבאים:

3.1.1. ראש מנהל רפואה במשרד הבריאות (בכל מקרה)

3.1.2. רופא המחוז - לשכת בריאות מחוזית

3.1.3. ראש שירותי בריאות הנפש או מנהל האגף לגריאטריה, לפי העניין.

בהודעה יאשר המנהל כי האירוע דווח למשטרה או פקידת הסעד ויציין את מועד. דיווח המנהל הרפואי יועברו למשרד הבריאות במקביל להגשת הדיווח למשטרה או לפקידת הסעד.

3.2. מנהל מוסד אשפוזי ידווח לפסיכיאטר המחוז או לרופא הגריאטרי המחוזי, לפי העניין, על החלטה שלא לדווח על חשד לפגיעה במאושפז במחלקה פסיכיאטרית או גריאטרית שהתקבלה לפי סעיף 2 לעיל. דיווחים לפי סעיף זה יועברו כדיווח חודשי מרוכז.

3.3. הגורמים המנויים בסעיף 3.1 לעיל ירכזו את הדיווחים ויפיקו דו"חות חודשים למעקב אחר מגמות ולשם יצירת כלי תומך החלטה להגברת הבקרה במסגרת או שינוי צורת הבקרה, פניה למשטרה או נקיטת אמצעי אחר מתאים בנסיבות העניין להגנה על אוכלוסיית המטופלים.
עם קבלת הדיווחים המרוכזים, אשר לא דווחו למשטרת ישראל או לפקידת הסעד, ישקלו מקבלי הדיווח מסירת הודעה למשטרה.

4. תחילה: מיידית.

בכבוד רב,

פרופ' רוני גמזו

העתק: ח"כ הרב יעקב ליצמן, סגן שר הבריאות
מא/53638912